

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utca 34. szám,

Kiadó: MAGYAR TANITÓK OTTHONA.

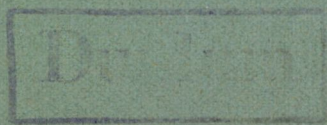
Budapest VIII., József-körút 8. szám.

BUDAPEST, 1903.

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDÁJA.

VII., Kertész-utca 20.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELES-OKTATÁSUGYI- ÉS TARSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANÍTÓK OTTHONÁNAK,
A TANÍTÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANÍTÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

A főváros népoktatásügye.

VII.

Most már rátérhetünk a konkrét javaslatra. Az elmondottakból végső ítéletül azt vonom ki, hogy a magyar főváros népoktatásügye példaképül szolgálható, hatalmas felvirágzásra azért nem juthatott, mivel a város tanítóságának egyetemében rejlő, megbecsülhetetlen szellemi kincset a hatóság nem ismerte fel s nem értékesítette (sőt nem is engedte értékesülni) a köz javára; hanem hatalmi szempontok és az ezzel együtt járó kicsinyes egyéni kapaszkodások kedvéért paragon hevertetett egy közterületet, mely duzzad az ősi termőerőtől s gondos művelés mellett a legdúsabb termést nyújthatná.

A tenni valókra nézve pedig mindenekelőtt és mindenekfölött azt tartom elengedhetlen követelménynek, hogy ami eddig nem történt, az történiék meg mielőbb: a fővárosi tanítóság összességében rejlő szellemi kincs kiaknázását, értékesítését kezdjük meg meg haladéktalanul. Ehhez pedig nélkülözhetetlen föltétel az, hogy — meg kell teremtenünk a város szolgálatában álló tanítók összességéből alakítandó »Budapesti községi iskolák tanítótestületét«-t s azt önkormányzati alapon szervezve bele kell illeszteni a főváros hivatalos szervezetébe, felruházzván bizonyos önálló jogkörökkel, de kiszabván számára a kötelességek utait is.

Az önkormányzati elvből kifolyólag a testület maga választaná a testületi ügyek vezetésére, intézésére szükséges tisztviselőket, munkálkodását önállóan, hatósági beavatkozás, irányítás nélkül végezné; de a testületi szervezetet, valamint úgy a testület, mint az egyes szerveknek feladatait a hivatalos szabályzat állapítaná meg.

A testület jogköréhez tartoznának például a következők: Az egész vonalon a szakirányu ellenőrzés a testület által e célból kiküldöttek és a hatóság által erre a célra elismertek által; a tani-

tók és az egyes helyi (iskolai) testületek iskolai és közügyi munkálkodásának törzskönyvszerű nyilvántartása s ezek alapján ajánlási jog hivatalos elismerésre, kitüntetésre vagy előléptetésre; fegyelmi ügyekben legalább is a vizsgálat megejtésénél való képviseltetési és ítéletmondás előtt vélemény-nyilvánítási jog, esetleg a fegyelmileg megtámadott részére testületi védő kiküldése; a közigazgatási vagy iskolaszéki kerületek szerint alakítandó „testületi kör”-ök s az egyes iskoláknál működő helyi testületek munkálkodásának irányítása; a hatósági intézkedéseknek közvetítése és azok pontos végrehajtásának ellenőrzése. — Az önkormányzati elv érvényesüljön az egyes iskoláknál működő helyi testületek kebelében is; tehát úgy adminisztratív, mint egyéb ügyekben a kormányzó, intézkedő fórum a testület legyen s az igazgató — a testület képviselőjeképpen — legyen csupán a testületi és hatósági intézkedések személyi végrehajtója s az ezzel járó irodai munkák végzője.

A fővárosi tanitóságnak ekképpen egyesített munkaerejét a jól szervezett nagy testületi élet keretében hatalmasan lehetne értékesíteni a népoktatásügy egészének fejlesztésére. A testület feladatait megállapító és körülíró szabályzatban (tehát nem egyletszerű alapszabályban, hanem hivatalos szolgálati szabályzatban) mindazt a munkakört, amiről e cikksorozatban említést tettem (mint a szorosan vett tanítási, továbbá az egyéni, családi, társadalmi és nemzeti nevelési nagy problémákat) a „Budapesti községi iskolák tanítótestülete” munkakörébe bele lehetne foglalni s így a főváros tanitósága a most egyénenkint szanaszét parlogon heverő szellemi erők egyesítése alapján olyan iskolai és közügyi munkálkodást fejthetne ki, amilyenről az eddigi rendszerben álmodni sem mertünk.

Ne riadjunk meg attól a gondolattól, hogy az így szervezett fővárosi tanitóság körében az egyes személyek — eddig is alaposan megsokasodott — munkaterhe ismét tetemesen gyarapodnék! Sőt ellenkezőleg: ahol az ügy fejlesztésének munkáit az összesség veszi a vállaira, ott megszűnik az egyes személyeken hatalmi szempontokból történő nyargalás, az egyeseknek terhelése minden lényegtelen és szükségtelen munkával. Amily mértékben fokozódik az összességnek a dolgok mélyére ható, minden általános és részletügyet a magasabb szempontok szerint átalakító munkája, olyan mértékben fogy az egyesek fölösleges munkaterhe. Mert amely rendszer az egyesek buzgalmát, lelkesedését, legjobb tudását és legnemesebb törekvését akarja a köz javára biztosítani, az a rendszer tisztában van azzal is, hogy az egyes tanítók helyzetét semmi fölösleges, az ügy lényegéhez nem tartozó dolgokkal nehezíteni nem szabad; sőt minden alkalmas módon könnyíteni kell rajtuk, hogy a megelégedés s ezzel együtt a munkakedv, az alkotásvágy fokozódjék minden egyes emberben. Az itt ajánlt módon szervezett tanitóság körében az egyesek munkamennyiségét nem aszerint mérlegelik, hogy a neki jutott osztály számára a tanterv hány heti órát ír elő s nem fognak nyargalni a különben is semmi törvényben, semmi szabályban nem gyökerező „köteles” 26 órán; hanem világosan fogja látni és érteni mindenki, hogy a tanítói munka

értéke nem az egyesek nyakába erőltetett ennyi vagy annyi órának a kirobotolásán, hanem a tanítóság által egyenkint és összesen kifejtett alkotó, teremtő munkán alapszik. Ami munkát pedig az egyes az összességnek a munkakörében végez, az nem lesz teher; és pedig két oknál fogva: először, mert ez a munkakör nem lesz a személyek regulázására és nem ritkán csak merő boszantására szánt vagy kieszelt kicsinyes pemecselés, hanem az egyének nemcsak becsvágyára apelláló hazafias kötelesség; másodszor, mert az összességnek tervszerű, céltudatos munkálkodása — ha még oly erőteljes és széleskörű is az — nem az egyesek munkaerejének tulságos igénybevételén, hanem azon a méhrendszeren alapszik, hogy — ha az összességet alkotó egyesek csak időnkint hozzák is a közös munkásság kaptárába munkaerejöknek egy-egy mézcseppjét — a közösség kaptára mégis megtelik színmézzel. Tehát a szervezett testület legimpozánsabb munkája sem jelenti az egyének megterhelését vagy éppen a szorosabban vett iskolai munkájoktól való elvonását.

Ennyit az esetleg aggodalmaskodó kartársak megnyugtatóására az itt javasolt testületté szervezkedésre vonatkozólag.

Van azonban egy más fontos kérdés is. Az, hogy magának a fővárosnak valamely fontos közérdeke nem szól-e a tanítóságnak ilyen testületté szervezése ellen?

En ilyen közérdeket a legszorgosabb kutatás mellett sem talállok. Pénzügyi szempontról szó sem lehet; mert a város tanítótestülete évi költségvetésének főösszege pár ezer koronánál többet nem tenne ki. Hogy a főváros közönsége olyan kulturális munkáért, amilyent az így szervezett tanítótestület végezhet, pár ezer koronát a maga pénzügyi érdeke ellen valónak tartson, az elképzelhetetlen. Szóba jöhetne még a testület önkormányzati szervezete azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a város, mint iskolafentartó hatóság nem tarthatja-e a tekintély elvébe ütközőnek a maga alkalmazottai számára az ilyen önkormányzati szervezetet? Erre nézve én úgy vélekedem, hogy a fővárosnak, amely maga is önkormányzati alapon berendezkedett szerve a nemzet testének, az önkormányzati elvet ápolnia, fejlesztenie, kiterjesztenie kell a maga testén levő egyes fontos szervek életműködésében is; sőt ezt az állam gyeplőjét tartóknak is támogatniok, elősegíteniök feladata, mert a szabadsági intézmények fejlesztése — magyar nemzeti érdek. Ami pedig a tekintélyi elvet illeti, arra nézve egyáltalában nincs aggodalomra ok. Az önkormányzati elv a fölöttes hatóságokkal szemben a tekintély elvét soha és sehol nem gyöngítette. Az ilyesmire csak az olyan apró-cseprő hatalmi tényezőcskék szoktak gondolni, amelyek tulajdonképpen nem is az igazi tekintély, hanem az önbálványozás hatalmaskodási vágy kielégítését látnák veszélyeztetve a sokaság önkormányzati joga által. Az ilyen képzelt „tekintély“-t, amely tulajdonképpen bálvány-rendszer, ne vegyük számításba fontos közérdekek megítélésénél; mert ezek mindig és mindenütt a közérdeknek úgy is csak kárára voltak és nem hasznára. Más egyéb szempontot pedig el sem lehet kezelni, amely a főváros tanítóságának egy testté való tömörítése ellen felhozható volna.

Van azonban még egy felfogás, amelyet — tudtommal — hatósági tekintélyes helyen is vallanak s amely a főváros tanitóságának önkormányzati alapon álló szabad szervezetben egyesítését elsőrangú közérdeknek tartják, de azon módon, hogy az egyesítés csupán és kizárólag a Magyar Tanítók Otthona útján történjék.

Nohát ez óriási tévedés, amely két egészen különböző fogalom összezavarásából származott. Azt elismerem, hogy a fogalomzavart a viszonyok segítették elő; de ez nem ok arra, hogy a dolgokat a jövőben még jobban összekúsáljuk. A tévedés abból a jószándékú és alapjában helyes felfogásból származik, hogy egy város tanitósága ne forgácsolódjék szét minden lépten-nyomon alakított más meg más egyesületekbe; hanem sorakozzék egy körül s azt az egyet azután igyekezzenek minél erősebbé, minél virágzóbbá tenni. S mivel szemmel látható, hogy ugy kitűzött céljainál, mint szervezeténél fogva erre legalkalmasabb az Otthon, tehát igen sokan — hatósági részről is — az eddig ugynevezett „Budapesti Tanítótestület“-et is a fölösleges egyesületek közé számítják. Ezt a felfogást támogatta s némileg indokolta a „Budapesti Tanítótestület“ eddigi szervezete. Eddig ugyanis ez a „testület“ csak névleg volt a fővárosi tanitóság hivatalos testülete; tényleg azonban egyesület volt, mint a többi. Belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályai voltak tagsági díjjal összekötve és minden tekintetben a szabadon alakult egyesületekkel megegyező volt a berendezkedés. Ezen az alapon egészen joggal és indokoltan ítéltetett fölé bárki a rokonszenve vagy ellenszenve szerint; tehát — mivel a sok egyesületbe való szétagoltság tényleg nem helyes mindenki a sok közül azokat tarthatja fölöslegesnek és megszüntetendőnek, amelyet az ő belátása arra valónak ítél. Így érlelődött meg sokakban az a felfogás, hogy a hatalmas szervezetű, pezsgő életre alkalmas Otthon mellett az az egyesület is fölösleges, amely eddig „Budapesti Tanítótestület“ név alatt egyleteskedett. A fogalomzavar tehát abból származott, hogy a hivatalos testület fogalmát összezavarták annak az egyesületnek a fogalmával, amely „testület“ név alatt alakult.

Másképen áll azonban a dolog, azzal az igazán hivatalos „tanítótestület“-tel, amelyet én sürgetek. Ez azon alapszik, hogy a főváros népoktatásügyi berendezkedését szabályozó hivatalos szolgálati pragmatika egyik fejezetének egyik paragrafusa így intézkedjék: „A főváros szolgálatában álló tanítók, egységes tanítótestületet képeznek, amely tanítótestületnek szervezete, feladata és munkaköre a következőkben állapittatik meg“: stb. stb.

A pragmatikának a fővárosi községi iskolák „tanítótestületé“-re vonatkozó ez a fejezete a gordiusi csomót egyszerre szétvágja. A tanitóság a város hivatalos szervezetébe beillesztett egyetlen testületté tömörül — vállvetett, közös munkára. Megszűnik a száz fejűségből származó fejtelenség s az egész város területén egységes vezérlat alatt egyöntetű munka indul meg a népoktatásügyi felvirágoztatására.

Ennek a tanítótestületnek a fogalmát aztán semmiféle tanítói szakegyesület, vagy társadalmi egyesület fogalmával összetéveszteni

többé nem lehet. Mert amint eddig egy-egy iskola tanítótestületét nem tévesztették össze az egyesülettel és soha senkinek sem jutott eszébe azt mondani, hogy az egy-egy iskolánál működő tanítók testületté alakulása fölösleges, mivel vannak egyesületek is, ahol azok a tanítók munkálkodhatnak: azonképen valamennyiünknek egyetlen nagy testületbe tartozóságát sem lehet azzal helyteleníteni, hogy hiszen van szabadegyesület is, ahol a tanítók dolgozhatnak; mivel a hivatalos állásból ipso fakto következő testületbe tartozásnak absolute semmi köze sincs az egyének szabad akaratán, tetszésüktől függő elhatározásán alapuló egyesületi élethez. Amint ma az egyén csak azért, mert valamely egyesületnek is tagja, nem szűnik meg, mert nem szűnhetik meg az iskolai helyi testületnek tagjává lenni, ahol számos és számtalan olyan kérdés merül fel, amit csak a testületi együvé tartozással lehet megoldani: azonképen nem szűnhetik meg az egész város tanitóságát magába foglaló nagy testülethez tartozásunk sem a tetszésünktől függő egyesülethez tartozás révén; s nem is kívánatos, hogy megszűnjék, mivel a nagy testületben épügy, mint a helyi kicsinyekben számtalan az a hivatalosan hozzánk tartozó kérdés, melynek az egész város területére szóló egységes megoldásához csak mindnyájunk hivatalos együvé tartozása utján foghatunk.

Ebből aztán az is kitűnik, hogy a hivatalos tanítótestületet meg az Otthont, mint társadalmi szabad intézményt, egymással szembe állítani teljes lehetetlenség s az egyiknek vagy a másiknak a fölöslegességét vitatás tárgyává tenni abszurdum. (Azért, mert a katonatisztikar hivatalosan egységes testületet képez, a tisztí kaszinó, vagy a tiszteknek kaszinóba tartozása nem vált még soha fölöslegessé. (És megfordítva még kevésbbé.) Az Otthon, mint társadalmi szabad intézmény, mint országos intézmény, tagjául fogad nemcsak a fővárosból, de az egész országból mindenkit, aki a munkaprogrammjába foglalt kulturális, társadalmi és nemzeti célok szellemi, erkölcsi, vagy anyagi támogatására hajlandó. A város tanítótestületének pedig tagja csupán az, aki a város népoktatási intézeteinél alkalmazást kap s az alkalmazás pillanatától hivatalosan tagjává lesz hivataltársai testületének. Az Otthon célja országos jellegű s munkálkodásának alapja a polgári szabad akarat. A tanítótestület célja helyi (a főváros népoktatásügyének iskolában és azonkívül való szolgálása) s munkálkodásának alapja hivatalos kötelesség. Mind a kettő tehát oly határozott vonalakkal van körülbástyázva, hogy össze nem zavarható és ami a fő dolog — egyiket a másik rovására fölöslegesnek mondani nem lehet. A főváros népoktatásügyének közakarattal való fejlesztése egymagában véve olyan nagy cél, hogy méltó nem ezer, de akár millió ember vállvetésére. De épen azért, mivel ez olyan nagy cél, ennek a jövődöbeli sorsát nem szabad kitenni semmiféle esetlegességnak. Már pedig — mivel az egyesületek valamennyien az egyének szabad akaratán, tehát a mindenkori tetszésén alapulnak — nincs kizárva annak a lehetősége, hogy valamikor 20—30—40—50 esztendő múlva a fővárosban valamennyi egyesület megszűnik,

mert az embereknek nem tetszik tovább a fentartása. Nos? Akkor mi lesz? Akkor a főváros népoktatásügye termelésre alkalmas, de parlagon maradt területté válik, mert a megművelésével senki sem törődik. Ettől az eshetőségtől kell megmenteni a főváros népoktatásügyét az által, hogy a város tanitóságát hivatalosan egye-sítsük s helyezzük bele a város hivatalos szervezetébe, körülírt fel-adatokkal, meghatározott munkakörökkel, hogy így a tanitóságban egyénenkint és összesen rejlő alkotó, termelő erőt egyszer s min-denkorra biztosítsuk a város népoktatásügyének. Az Otthont, mint szabad intézményt, mi, mint polgárok egyesülete, majd fentartjuk a maga nagy céljai számára.

B.

A rajztanítás kérdése.

I.

Az anyag és a rajz.

Az elemi iskolai rajztanítás fontossága nálunk csak az utóbbi időkben kezd a köztudatba átmenni. Forrongás, erjedés, törekvés és kialakulás mutatkozik minden irányban. Az amerikai és az angol iskolák már évtizedekkel ezelőtt szakítottak az ósdi felfogással a hálózatos, stigmografikus papírra való rajzolással, amely a szabad az észszerű rajzolás fejlődést megakadályozza; amely az egyenes és görbe vonalaknak, tömegéből összetákoltt képtelen formáknak szolgai gyakorlásából áll s amely csupán csak a külső csínra, a mintalapoknak precíz-lemásolására törekedett. A rajzolásban a természetesség, az okos gondolkodás, a helyes ítélet, a gyermek lel-kének gyönyörűséget okozó módszer foglalta el helyét. Ha végig tekintünk az amerikai, az angol műipar termékein, azonnal be kell látnunk, hogy a rajzolásban követett helyes elvek segítették őket arra a magaslatra, amelyen ezen a téren mind minőség, mind mennyiség tekintetében a többi művelt nemzetek fölött állanak. Nálunk az iparfejlesztés céljából már elrendelték az iparostanonciskolai szakirányú rajzoktatást. A kívánt siker itt azonban csak akkor fog mutatkozni, ha az iparostanoncok az elemi iskolákból nagyobb rajztudással kerülnek a szakirányú tanonciskolába. Reformálni kell tehát mindenütt az elemi iskolai rajztanítást. Aki rajzolni jól akar tudni, annak a szemeit nem nézésre, hanem látásra kell nevelni. Hozzá kell korán szoktatni, hogy amely természeti tárgy útjába kerül, ami kezébe jut, azt mindig alaposan lássa, helyes ítéletet alkosson magának az illető tárgy minden irányú kiterjedéséről, tér-beliségéről. Nézze meg rajta a fő vonásokat, hasonlítsa össze ugyan-olyan, de más arányú, vagy hozzá hasonló tárgyakkal. Észszerű vezetés mellett a gyermek korán tanul figyelni, formaérzéke gyorsan fejlődik. Ennek előmozdítására semmiféle anyag sem olyan alkalmas, mint az agyagmintázás. A gyermek játékszerűen örömmel gyúrja belőle apró tárgyait, amelyek az ő lelkének egyszerű és észszerű megnyilatkozásai. A falusi gyermek, ki könnyen jut homok-

hoz, agyaghoz, már 3—4 éves korában legszívesebben pince, sánc, vár, folyómeder, alagút, pogácsa, gombóc stb. készítésével foglalkozik. Lelkének nagy gyönyörűségét nem rontja meg semmi, legfeljebb az — eső.

Adjunk tehát mi is az iskolában már az első osztályban agyagot a gyermek kezébe, hadd alkosson szíve kívánsága szerint belőle golyót, tojást, fészket, pogácsát, zsemlyét, kis házat, nagy házat, templomot stb. A beszéd és értelem gyakorlat keretében az első és második osztályban százsámra kínálkoznak a legalkalmasabb tárgyak. Eltekintve attól, hogy ezen eljárás az általános nevelés szempontjából a tanítás minden ágában fontos tényező és eltekintve attól, hogy okos, játékszerű foglalkozásával az óvoda és elemi iskola közé húzott válaszfalat lerombolja, különösen alkalmas arra, hogy a rajztanításnak mintegy előgyakorlatát képezze. Az a tanuló, aki agyagból pl. egy lánc-szemet tud készíteni, köralakura tudja formálni, látja rajta az esetleges hibát és önnállóan ki tudja javítani, egy ujjnyomással másképp alakítani, vagy aki pl. templomot készít és észreveszi, hogy a szomszédjának a templomja magasabb tornyú és keskenyebb, mint az övé, az a formaérezéknek már olyan fokát érte el, hogy az a rajztanulást számára szerfölött megkönnyíti. Az agyagmunka képezi a rajztanítás „abc”-jét. A kezdő fokon, midőn a tanuló minden formát kézzel foghat, fontosabb, mint maga a rajztanulás; de a későbbi fokozatokon a természet után való észszerű rajzolást is nagyon támogatja az agyagmunkával való foglalkozás. E kettőt együtt gyakorolva az elemi iskola 6 osztályán keresztül, csodával határos eredményeket érhetnek el. Négy hónapi tapasztalás után merem ezt állítani.

GONDOS JÓZSEF.

II.

Külföldi Lapszemle.

(Allg. Deutsche Lehrerzeitung.)

A rajztanítás új módszerét, amely tudvalevőleg Angolországból eredt és amelynek kezdeményezőjéül tévesen dr. Pallat tanárt tekintik, április 22-én a „Berliner Lehrerverein” rajzoló szakosztályában, Behrend G. úr alapos világitásba helyezte. Behrend úr kimutatta, hogy a természet után való rajzolás elve, mely a berlini községi iskolák tantervének alapul szolgál, nem oly új dolog, mint azt általában hiszik. Míg az új terv a külső, hatás után kapkodó, technikai kiképzésre nagy súlyt helyez, elhanyagolja a dolog nevelési részét, amely valódi fogalmak képzésére és a szép-érzék ápolására a főszólt fekteti. A rajztanítás tisztán praktikus részére sincs az új terv kellő tekintettel. A már az alsó fokon előszeretettel alkalmazott skizzelés, mely az igaz, művészi képzést akadályozza, nem nyújt biztos alapot az ifjuság aesthetikai kiképzésére, amint azt Schirmer, Rist, Högg württembergi tanárok és mások bebizonyították.

Ezen, általános helyesléssel fogadott előadással kapcsolatban a tanulók rajzainak kiállítása fölött folytattak eszmecsérét, melyet

husvétkor Berlinben, a 84 közs. iskolában rendeztek. Ezen kiállítás célja volt kimutatni, mily eredményeket lehet az új rajzadási móddal elérni. Egy művészeti rajziskolai tanárnak és több rajz szemnáriumi hallgató felügyelete mellett elkészített és gondosan kiválasztott rajzok a várakozást ki nem elégítették. Bebizonyosodott, hogy az új terv követelése a rajzot illetőleg, igen magasak.

Az alsó fokon a rajzok nem elégítették ki a várakozást, hogy a felső fokon az eredmény jobb, azt részben a tanulóknak korábban szerzett ügyességüknek tudják be.

Hibáztatták azt is, hogy a tanterv követelményeit az egyes fokozatokon nem veszik kellő figyelembe.

A látogatott gyűlésen megjelentek azt a nézetet vallották, hogy az elért eredmény nincs arányban azokkal a nagy áldozatokkal, melyeket az új tanterv Berlin városára és a szülőkre ró.

TANOS SÁNDOR.

Szakosztályi ülések.

Otthonunk paedagogiai szakosztálya május 23-án nagy látogatottságu ülést tartott Emb er Károly elnöklete alatt.

Ezuttal Szöllősi Jenő kartársunk tartott előadást „Az egyhuzamban való (délelőtti) tanításról.”

Előadó teljesen a kor színvonalán álló paedagogiai, szociális, fiziologiai és pszichologiai alapon fejtette ki az egyhuzamaan való (délelőtti) tanítás áldásos voltát. Szerinte nem az a káros a gyermekre nézve, hogy egyhuzamban 4–5 óráig van az iskolában, hanem az, hogy nem úgy foglalkozunk velük, amint azt az ő természetük megkívánja. Paedagogiai szempontból a tapasztalat igazolja, hogy a szellemi munkára sokkal alkalmasabbak a délelőtti órák, mint a délutániak. Az óráközöket fokozatosan növekedő üdítő és nevelő hatású játék és szórakoztató foglalkoztatással kell betölteni. Le kell szállítani az óraszámot, alkalmas játékterekről kell gondoskodnunk az iskolák közelében.

A családi nevelést elébe helyezi az iskola nevelésnek. Ne vonjuk el azt a gyermeket azon családok köréből, ahol több szeretetben é gondosabb felügyeletben részesül, mint aminőt az emeletes kalitkákban a tanítórend és a szaktanár nyújthatnak. A munkás nép is már alig várja, hogy kijöjjön a gyermeke az iskolából. Neki szüksége van a család legkisebb tagjának munkaerejére is. Apróbb házi teendői közben nem is nélkülözhetik az iskolás gyermekeik segítségét. Ez pedig hasznosabb időtöltés a gyermekre nézve is, mint a délutáni iskolában való lebzselés. A felügyelet nélküli gyermekekről a napközi otthonok gondoskodjanak. Az ily módon felszabadult tanítók délutáni idejüket az önképzés és a társadalmi tevékenység terén értékesíthetik. A megüresedett iskola-termek felhasználásával pedig az iparos- és ismétlő-iskolák célszerűbb időbeosztása vihető keresztül.

Határozati javaslata a következő:

1. Kérjük fel a székesfővárosi tanácsot, tegyen a következő tanévben kísérletet az egyhuzamban való d. e. tanítással 1—2 nagyobb iskolában. Olyanokban, ahol ez minden akadály nélkül keresztül vihető. (Nagyobb udvar, nagy tornaterem, könyvtár stb. van.)

2. Az elemi iskola 1. és 2. osztályban pedig már a jövő tanévben léptesse életbe az egyhuzamban való tanítást. (Mert ezekben a kötelező heti órák kényelmesen eloszthatók a délelőttre).

3. Keressük meg az Orsz. Közegészségi Társulatot és a budapesti orvosi társaságokat, hogy ezen kérdéssel orvosi szempontból foglalkozzanak s támogassák ebbeli akciónkat.

4. Hivjunk egybe e kérdés megvitatására szülői konferenciát, hogy a szülők nézeteit is meghallhassuk s őket a dolog igazáról meggyőzhessük.

5. Intézzünk kérdést egyes hazai és külföldi iskolákhoz, hogy

a) miért és mióta divik ott a d. e. tanítás?

b) Micsoda előnyt tapasztaltak?

c) Van-e valamelyes hátránya e rendszernek s melyek azok?

d) Hogyan fogadták a szülők az újítást?

e) Járt-e az új rendszer akadályokkal?

f) Van-e oly áramlat a tanítóság és társadalom kebelében, mely ellene küzd és a régi rendszert óhajtja vissza?

(Pl. Königsberg, Kiel, Berlin, Hamburg, Lübek, Drezda, Karlsruhe, Magdeburg, Bpest izr. el. népiskola.)

Minke Béla ezzel a kérdéssel már 10—12 éve behatóan foglalkozott. Ő akkor is ellene volt és amikor döntésre került a sor, eredményképpen látható, hogy elvettetett. Ha az egyhuzamban való oktatást meg akarjuk honosítani, előbb annak minden előfeltételét meg kell teremtenünk. A mai paedagogiai rendszer mellett az egyhuzamban való 4—5 órás tanítás test és lélekölő mesterség. 4 óránál tovább a felsőbb osztályokban se lehessen együtt a gyermek. Adják meg hivatalosan a szükséges óráközöket mindenütt, ahol ez a rendszer még ma is fönnáll és ki nem küszöbölhető.

A napközi otthonok céljuknak megfelelő módon szerveztesenek. Az idejét mult paedagogiai kényszerhelyzetet, a természetes nevelés elvei váltsák fel.

Ha mindezek bekövetkeznek, a meglévő akadályok önmaguktól meg fognak szűnni és a köztudat önkényt meg fogja teremteni a paedagógiai, szociális és fizikai szempontokból sokkal természetesebben megindokolható egyhuzamban való délelőtti tanítást.

Somogyi Béla hozzájárul előadó indítványához. Ha az a polgári iskola alsó osztályaiban keresztülvihető, miért ne volna ugyanazon szülők, ugyanolyan idős elemi iskolába járó gyermekei számára is keresztülvihető? Vagy nincsenek-e meg ugyanazon természetellenesnek nevezett állapotok fokozott mértékben a mai váltakozó rendszer mellett?

De az könnyen menthető, mert pénz kérdése, míg a gyermek és a szülők érdekében vonatkozólag a mai paedagogia nem ismer mentséget.

Gáthi György a népiskola hivatását főképp a gyermek nevelésében látja összpontosíttatni.

A tanítónak nemcsak tanítania kell, hanem főképp nevelnie. Nem azt a délelőtti, délutáni 2—2 óra súlyát érezzük mi, amikor a gyermekkel nem is a mi kedvünk szerint foglalkoznunk kell, hanem a közbe eső időt, amit megint csak az iskola foglal le magának az oda-vissza járással, írásbeli munkával, korábbi megjelenéssel. Szóval a mi munkaidőnk nemcsak a kitüntetett napi 2—2 óra, hanem reggel 7 órától délután fél 5-ig, vagy 8-ig s csak azután vagyunk az napra szabadok.

De amint áll ez ránk nézve, ugyan így áll az a gyermekre nézve is és kell is, hogy úgy legyen és hogy ez meg ne változhassék, mert a gyermekre kell a felügyelet. Hadd érezze az csak egész nap az iskola ráható erejét, ha tudja, hogy néhány óra múlva kérdőre vonhatják, másként fogja beosztani apró kedvteléseit, amelyek még csak kicsinyek ugyan, legyenek bár jók, vagy rosszak, de vele együtt nagyra fejlődhetnek.

Vagy kitűzhet-e akkor az iskola maga elé nagy és szép nemzeti, erkölcsi célokat, ha mi csak mindig azt latolgatjuk, hogy hogyan lehetne az 5 órából 4-et, a 4-ből 3-at lealkudni és egy füst alatt elvetni a gondját.

Ezt a magyar tanítóság, dicséretére legyen mondva, a például felhozottakkal szemben soha sem akarta és nem is fogja akarni, amíg azt érzi, hogy nemcsak leckét feladni, hanem a szülők helyett a hazának becsületes polgárokat nevelnie is kell. A nép is így gondolkodik.

Schön József úgy tartja összeegyeztethetőnek, hogy délelőtt tanítsanak, délután neveljenek. Délelőtt elméleti, délután a kézügyességi munkával foglalkoztassák a napközi otthonokban.

Száva János szabadságot, természetességet és kötelességtudást követel, mind a tanító, mind a gyermek részéről.

Ne legyen az szegekkel kiverve, hogy ettől-eddig ennyi perc erre, annyi meg amarra fordíttassék. Ha nagy és nemes célok, kölcsönös szeretet fűzik a tanítót és a tanulót az iskolához, akkor nem fognak azon tanakodni, hogy hogyan szabaduljanak meg egymástól.

A természetesség és a nemzeti célok vezéreljenek bennünket minden felmerülő kérdés megoldásánál.

Elnök a javaslat 2. pontjának elhagyását megindokolva ki mondja, hogy a szakosztály elvbén hozzájárul ahhoz, hogy az egyhuzamban való tanítás tudományosan és gyakorlatilag tanulmányoztassék.

MOLNÁR GYULA.

*

Érdekes és egyszersmind utolsó ülését tartotta a nevelési szakosztály máj. 28.

Dorogsághy Dénesné elnöknő megnyitotta az ülést, Szemere Ilona felolvasta a multkori igen bő tartalmu és jó megfigyelésekkel telt jegyzőkönyvet. Következett Lustig Emmának előadása, mely

nagyon életrevaló eszméket pendít meg a nőiparosok oktatásáról és óriási teréről. A felolvasást, melyet a nagyszámban jelenlevő tagok lelkesen megtapsoltak, legközelebb közöljük. A nevelési szakosztály üléseit, melyekben oly sok jó eszmét tárgyaltak, szeptemberben folytatni fogja.

Milyen lesz az állami gyermekvédelem?

(Folytatás.)

Ismétlem, hogy a nevelőszülők kiválasztásánál a tanítókat és a tantestületeket mellőzni, a cél határozott veszélyeztetése nélkül, nem lehet. Sőt ott, ahol óvodák vannak, az óvónők véleménye is feltétlenül meghallgatandó lesz, mert azt, hogy a nevelőszülők megfelelnek-e a gondozásuk alá helyezett gyermek érdekéhez fűzött várakozásnak, a tanítón és óvónőn kívül alig ítélheti meg helyesebben valaki.

A hivatalos körök tervszerű mozgosítása, a társadalomnak a gyermekvédelmi ügy köré csoportosítása mind azt bizonyítja, hogy a szabályzat előtt senki sem felesleges, aki az előtte egyedül fontos célt, a védelemre szorult gyermek ügyét akár közvetve, akár közvetlen előmozdítani képes.

Ha hát ez így van, kétségtelen, hogy az óvónőt és a tanítót s ezeknek közremunkálását sem fogja feleslegesnek tartani, hanem bevonja mindkettőt abba a mozgalomba, ahol az óvónő és a tanító már állásánál fogva is helyt követelhet magának.

Felmerül már most az a kérdés, hogy a tanítóság tudását, az iskolában és a szülők körében szerzett gazdag tapasztalatait s az ügy iránt való mély szeretetét, miként érvényesíthetné leghelyesebben és a legteljesebb mértékben a védelmet kereső gyermekek igazi érdekeinek előmozdítására? Feleletem erre a következő: Jelöljön ki helyet a szabályzat a tanítónak és óvónőnek a gyermektelep és menhely-bizottságban éppen úgy, amint bevonta azok elsejében a községi jegyzőt, másikába a polgármestert s a közigazgatás többi tisztviselőit. Mindezen kívül a gyermektelep- és menhely-egyesületeknek ott, ahol egy tanítós iskola van, annak vezetője, több tanítós iskoláknál pedig az iskola igazgatója s a tantestület nagyságához képest annak egy vagy több képviselője is hivatalból tagja legyen.

Tagsági díj és netaláni elvi nehézségek ne legyenek korlátozóí oly erők érvényre jutásának, amelyek egyszerűen nélkülözhetetlenek.

Mindezen kívül kívánatosnak tartanám, ha a gyermekvédő menhely-egyesületek országos bizottságában az ország tanítósága, a „Tanítók Országos Bizottsága“ s a „Magyar Tanítók Otthonának“ kiküldöttjei által képviselhetné magát. Tudvalevő dolog, hogy a gyermekvédelemmel országos szempontból foglalkozó bizottsága a menhely-egyesületeknek, gyermekvédelmi kérdésekben, mint véleményező testület, döntő-szerepet fog vinni; mi, ha így van, hézagpótló intézkedés lesz az, amely módját fogja ejteni annak, hogy a

gyermekvédelem országos jelentőségű kérdésekben az ország tanítósa is hallathassa szavát.

A tanítósa e szereposztás mellett tényezője és pedig igen fontos tényezőjévé válik a gyermekvédelmi feladatok sikerhez juttatásának. A minnek hasznát az ügy, nemcsak a nevelőszülők kiválasztásánál, nemcsak ezek működésének itélésénél fogja látni, de látni fogja mindenkor, amikor csak valamely züllésnek indult gyermek megmentéséről lesz vagy lehet szó.

De, amint az alábbiakból kitűnik, lesz ennek más eredménye is.

A szülők, akik tudni fogják, hogy jórészen a tanító véleményétől függ majd nevelőszülökkül való alkalmaztatásuk, bizonyára nagyobb gondot fognak fordítani ezután saját gyermekeikre is, nehogy azoknak rossz magaviselete és hanyagsága, valamint rendetlen ruházata s tisztátlansága alapján kedvezőtlen megítélésben részesüljenek. A nevelőszülői tiszt betöltésére számítóknak az eddiginél gondosabb nevelése, követőkre fog találni a szomszédoknál is. És ezen az uton a helyes nevelési elvek egész sora fog utat nyitni a köznép családi otthonaiba, ahol azok szíves fogadtatásban részesülnek.

A magánérdek s az utánzási vágy mindezt elő fogják mozditani.

Ritka manapság az olyan iskola, amelybe ne járna egy vagy több olyan szülő gyermeke, aki fiának vagy leányának nevelését teljesen elhanyagolja. Ezek idáig isten és törvény adta jogukkal úgy élhettek vissza, ahogy csak akartak. A tanító intése, figyelmeztetése eredménytelenül maradt s egyáltalában nem volt mód, a mi által a mulasztást elkövető szülőt kötelességének teljesítésére rá lehetett volna vezetni.

Ma a szülő, ha neki úgy tetszik, tanköteles gyermekét egész éven át nem járattja iskolába, e helyett elküldheti napszámba, felhasználhatja éjjeli árusításokra, koldulásra, falun a nyáj és csorda legeltetére v. a libák őrzésére stb. Sőt vannak szülők itt a fővárosban, akik 7—8 éves leánykájukat harmadrangu orpheumok színpadára viszik, hogy ott e kicsinyek táncával és játékaival keressék kenyerüket.

Ezen és ezekhez hasonló visszaélésekkel szemben tehetetlenek voltunk idáig. Jól tudják ezt a szülők s épen azért jóakaratu intelmeinket a legtöbb esetben közömbösen fogadták s azokra keveset hederítettek.

Más hatása lesz azonban szavunknak akkor, ha tudni fogják, hogy a tanító szintén részese annak a gyermekvédelmi szervezetnek, amely végső esetben aziránt is intézkedhetik, hogy a szülői kötelesség teljesítése körül vétkes mulasztást elkövető anyától, vagy apától a gyermeke elvételessék s az, mint elhagyott, a törvény védelme alá kerüljön.

Ezek az eredmények a tanítósa nélkül a köznevelésre s magára a gyermekvédelemre nézve elvesznének, a tanítósa által azonban mindinkább gyarapodni fognak. Így remélni lehet, hogy a tanítósa-

nak a társadalommal való közvetlen érintkezése ez utóbbinak figyelmét és érdeklődését az iskolai, családi és utcai nevelésre teljes mértékben felhívja.

A tanítósnak a társadalommal való együttes működése alapját vehetné meg a társadalmi gyermekvédelemnek, a mire pótolhatatlan szükség van, ha azt akarjuk, hogy a gyermek, a más gyermeke, a társadalom közös tulajdona, hogy úgy mondjam, közös kincse gyanánt tekintessék s az bárhol is mindenki részéről teljes erkölcsi védelemben részesüljön.

A gyermeknek a felnőttben apja helyett apját kell tekintenie, akinek jelenléte feszélyezze őt bármiféle rossz elkövetésében is, viszont a felnőtt ember saját gyermekeért védje a más gyermekét, annak jóakaratu figyelmeztetése által a rossz elkövetésétől.

A tanítósnak a gyermek erkölcsi védelmének kérdésével már foglalkozott, az is hő óhaját képezi, hogy az ipari és gyári alkalmazásban levők testi védelmének ügye is mielőbb megoldást nyerjen. A kérdések tehát a tanítósnak részéről elő vannak készítve. A legjobb alkalom tehát, hogy a tanítósnak és a társadalom vállvetett munkával megoldás elé vegye azokat, ami, hiszem, hogy mielőbb el is következik.

Térjünk most már vissza a gyermektelepekhez, mint a melyeknek üdvös működését ahhoz a feltételhez kötöttem, hogy a tanító a telepbizottságnak szintén tagja legyen. Ezt a feltételt ki kell még egészítenem azzal, hogy a nevelőszülők részére szülőképző tanfolyamok rendeztessenek.

Aki e tanfolyam pontos látogatásáról bizonyítványt felmutatni nem képes, az nevelőszülő ne lehessen.

Hosszasan szólhatnék az ily tanfolyam szükségességéről, mert e kérdés kapcsán sok mondani valóm lehetne; helyszűke miatt azonban csak arra utalok, hogy a tanító előképzettség mellett is 4 évig készül a nevelés szolgálatára és valljuk meg őszintén, mikor működését megkezdí, akkor látja csak, hogy még igen keveset tud. A szülők legnagyobb része primitív műveltséggel rendelkezik s a mellett a nevelésről, mint ilyenről, fogalommal sem bír. Hát teljes mértékben jogosult az óhaj, hogy ezen a téren e tekintetben is történjék valami, mert nevelőszülők képzése jó alkalomnak kínálkozik arra, hogy a köznép figyelmét a gyakorlati nevelés dolgára tereljük.

Akármily kevés lesz is az, a mi ilyformán a köztudatba megy át, hasznos, igen hasznos szolgálatot tenne vele a szabályzat az iskolai s az ennek alapját képező családi nevelésnek s hathatósan hozzájárulna a mai társadalmi bajok gyógyításához.

Igaz, hogy ily kívánság nem látszik összeegyeztethetőnek a gyermekvédelmi törvénynyel, amely célul egyedül az elhagyott gyermek védelmét tűzte ki, tekintettel azonban arra, hogy az a védelem a köznevelési állapotok javulásával szoros kapcsolatban áll, méltán várhatjuk tőle, hogy annak érdekében tőle telhetőleg mindent megtegyen.

Az is igaz, hogy a nagy gonddal összeállított szabályzat ettől

a törekvéstől nincsen áthatva, ami abból is kitűnik, hogy működésében amint már láttuk is, inkább a közig. embereire támaszkodik, a nevelés tényezőit s ezek közt a kultuszminiszteriumét, a tanfelügyelőségét is teljesen számításon kívül hagyta, joggal feltehetjük azonban, hogy az, aki a törvénybe és szabályzatba annyi szeretetet, lelkesedést vitt be, mint amennyi abból tényleg kisugárzik, az bizonyára nem fog elzárkózni oly dolgok teljesítésétől, a melyek őt szeretett céljához közelebb segítik.

EGRI TÓTH KÁLMÁN.

(Vége.)

A kenyérkereset és köznépünk leányainak iskoláztatása.

(Folytatás.)

És hogy társadalmunkban egyre szaporodnak a herék, az körünk egyik kinövése, melyet igenis irtani kell. A tette, a munkára való nevelésnél azonban nem a női, hanem a férfi nevelésnél kell a reformálást megkezdeni. A férfiaknak hereségre való hajlamát nem szabad oly igazságnak elfogadnunk, melylyel számolni kell, hanem gyomnak, mely irtásra vár.

De még ezzel sem döntöttem le végkép az ellenvéleményt. Hisz minden intézménynél arra törekszünk, hogy az minél tökéletesebben megközelítse azt, amit ezzel a nagyhangu, de bő és elérhetetlen tartalmú szóval: boldogság, jelölünk. Ez alkalommal sem tengődésre, hanem a szó vonzó, kecsegtető értelmében életre akarunk nevelni. S vajjon javára lesz-e a kenyérkeresetre való képesség a nőnek?

Mit ér el a kenyérkeresettel? Foglalkozása rendesen kiragadja őt abból a körből, melyet évszázadokon át a nő megélhetésére oly szükséges elemnek tartottak, mint akár a levegőt: a család köréből. A nőmozgalom felszabadította hivei számára az iskolákat, a hivatalokat. Vegyük az első, a gyakoribb esetet. A leány tanul. Lelkileg-testileg harmatos rózsabimbó még, mikor tanulmányait megkezdi; az élet napjának még csak hajnalsugarát ismeri, mely melegít, de nem perzsel s aranyos sugaraiban álmódóva vágyik az élet dele után.

Most még nem érzi a tanulás terhes voltát. Fiatal, üde, jókedvű; szedi a gondtalan tanulás rózsáját. De múlnak az évek. Szorgalom, kitartás, bátorság, remény éveken keresztül azért az egy eszményért közdöttek, mely tanulmányai megkezdésekor lebegett előtte. S mire az ifjúság himpora lekopik, be kell látnia, hogy eszménye elérhetetlen. Mert a legtöbb ember, tehát a legtöbb nő is, tucat-ember. Tanulmányaiban is az marad. Valószínű, sőt bizonyos tehát, hogy a legtöbb tudománnyal foglalkozó nő nem hatalmas, alkotó szellem lesz szaktársai fölött, hanem pusztán dolgozó méh. Ez az az eredmény, melyért feláldozza legszebb éveit, elhagyja a családi kör munkásságát.

A középosztály leányainak az erre vezető utat nyitotta meg a nőmozgalom; a munkásleánynak még rosszabbat: a gyárat. Ahol testileg-lelkileg ezer veszély fenyegeti. A gyári munka egészségtelen. Sok más ember bizonyította előttem, de mindennél jobban bizonyítja ma is ennek az igazságát a halálozások és betegségek nagy száma a munkásleányok között. Erkölcsileg meg éppen romboló. Védtelenül hagyja a leányt ott, hol botlani ezer alkalma van; védtelenül hagyja a legveszedelmesebb korban: a testi-lelki kiérés korában.

Ha meg a munkásleány értelmes, tehetséges, akkor nem ritka eset, hogy ő is tovább tanul. Szülei is akarják, ő is akarja. Eddig csak a polgári iskola állt nyitva előtte. És hogy az abban nyert képzettség mily eredményeket szül, megmondta már az utca pszichológusa, Kóbor Tamás. Az ő szavait is idézem, midőn e tárgyra is kitérek.

A polgári iskolának csupán az a célja, hogy általános műveltséget adjon; de képesítést semmilyen életpályára nem nyújt. A munkásleány elsajátít itt mindenféle, az általános műveltséghez hozzátartozó ismeretet. Tanul irodalmat, fizikát, kémiát, érintkezik jobbsorsú pajtásokkal, kiken talán eszével fölényt is gyakorol. Mindez beléoltja a jobbsorsra való nemcsak vágyakozást, hanem jogformálást is. És mikor már beleszokott a kisasszony formába, visszakerül otthonába. Nyomorúság, megalázás vár rá lépten-nyomon. Ő nem érti környezetét, környezete nem őt. Elidegenednek egymástól s a vérmes reményeiben csalódott leány, kikivánczozik otthonából, ha máshova nem mehet, megy az utcára. Ott süllyed fokról-fokra és szaporítja a közerkölcsisígre veszedelmes elemek számát.

A szülő hibája-e vagy a leányé, hogy ennyire jut? Egyiké sem. Hanem: „a növevelés átmenet nélkül való fejlesztése az: a nevelés megelőzte a kulturát. A műveltség minálunk még a középosztálytól felfelé kívántatott meg, az alsóbb néposztály a műveltséget egyben emelkedésnek veszi.“ A polgári iskolát végzett leány sem a kvalifikáltak, sem a teljesen műveltek közé tartozik. Mégis „kinőtt élete köréből, de nem nőhetett a magasabb körbe.“ Ma még a munkásember odujában nem találunk jó könyvet, mert nem tartja szükségesnek a műveltséget. Majd ha ezt elértük, akkor a napszámos lánya is járhat polgári iskolába. „Mert akkor az iskolavégzett lány nem fogja röstelni, hogy munkásemberhez megy feleségül, hanem a munkásember felesége büszke lesz, hogy iskolába járt.“

Ki kételkedhetik Kóbor Tamás e szavainak igazságában?

De tegyük fel, hogy a munkásleány se nem süllyedt, se ki nem nőtt élete köréből, hanem becsületesen jár kenyérkeresete után. Mig fel nem hangzik a természet hatalmas parancsszava s ő férjhez megy. Milyen élet vár reá, ha kenyérkereseti foglalkozását tovább üzi? Mert minket csak ez az eset érdekelhet.

ZSIGMONDOVICS IRÉN.

(Folyt. köv.)

VEGYESEK.

— **A főv. tanítók nyugdíjügye.** A főváros közoktatási bizottságának május 29-ikén tartott ülésén Verédy Károly kir. tanfelügyelő felhívta a bizottság figyelmét, hogy immár elérkezett az ideje a fővárosi tanítók nyugdíj szabályzata revíziójának; mert miután az országos tanítói nyugdíj már sokkal előnyösebb a fővárosinál, szükséges, hogy a főváros is legalább olyan végellátást biztosítson a tanítóinak, mint az országos nyugdíjalap. Bárczy István tanácsnok erre jelentette, hogy ezzel a tanács is foglalkozott s az ügyosztályt bizta meg a munkálattal, ahol a javaslat már készen is van, be is lehetne terjeszteni, de várni kell vele addig, míg a többi tisztviselők nyugdíj javaslata is elkészül, hogy együtt kerüljön a közgyűlés elé.

— **Tanfolyamok.** A fővárosban most fejeződött be — képesítővizsgálatokkal — az iparrajziskolai tanfolyam. A résztvevők köréből a megelégedettség hangja gyéren hangzik; annál több a panaszos hang, amely éppen nem alkalmas arra, hogy jövőre a jelentkezési kedvet élessze a tanítóságban. Elégedetlenség nyilvánul az iránt a tanfolyam iránt is, amelyet a kisegítő osztályok leendő vezetői számára tartottak. Ezt ezuttal csak felemlítjük; de legközelebb külön foglalkozunk a tanfolyamokkal, hogy módot nyújtsunk a bajok orvoslására.

— **Találkozások.** Hack Pál Túrje, zalamegyei községben működő kartársunk felkéri mindazokat, akik 40 évvel ezelőtt, 1863-ban Győrött végeztek képezdét, hogy egy találkozás megbeszélése végett, melyre Győr legalkalmasabb volna, nála mielőbb jelentkezni szíveskedjenek. — Huszár Zoltán fővárosi kartársunk értesíti volt iskolatársait, hogy a 10 éves találkozót július 5-én Csik-Somlyón a képezdében tartják. — Oláh Dezső fővárosi tanító a kiránduló kartársait ez uton is meghívja az I. ker. Hidegkúti-ut 83. szám alatt levő elemi iskolai fűvészkert megtekintésére.

— **Tanítógyűlések.** I. A „Szatmár-ugocsamegyei róm. kath. Tanítóegyesület“ XX. közgyűlését június 3-ikán tartja Szatmáron, a Czeccil-egyesület dísztermében. A közgyűlésen a folyóügyek rövides letárgyalása után Bodnár Gáspár képzőintézeti tanár tart előadást a következő czímen: „A beszéd értelem gyakorlat multja, jelene és jövője a magyar népiskolákban“. II. A „Nagyküüllőmegyei Általános Tanítóegyesület“ ez évi rendes közgyűlését június 3-án, d. e. 11 órakor tartja Medgyesen, a „Lövész“-szálloda nagyszobájában.

Szerkesztői üzenet.

H. A. Budapest. A dolgozatot közlöm; de mivel a kérdés nem tartozik a napirenden levők közé, a közlése nem sürgős. Szíves türelmet kérek tehát, míg a sort rákeríthetem. — **H. K. Budapest.** „A vakág okainak, következményeinek vázlatos ismertetése stb.“ című dolgozatot most kaptam meg. Szívesen adom közre; de előbb, mint a nagy szünetben, nem kerülhet rá a sor. Kérem tehát becses címét a szünet alatt, hogy a különlenyomat érdekében még a közlés előtt értesítést válthassunk.

Tartalom.

A főváros népoktatásügye. — A rajztanítás kérdése. — Szakosztályi ülések. — Milyen lesz az állami gyermekvédelem? — A kenyérkereset és középünk leányainak iskoláztatása. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenet.

Laptulajdonos: A Magyar Tanítók Otthona.

